

LITERATUURSTUDIE

OPLEIDING DOCENT BEELDENDE KUNST EN
VORMGEVING VAKDIDACTIEK II JAAR 2

HOE KAN IK DE MEERVOUDIGE
INTELLIGENTIE THEORIE TOEPASSEN
IN BEELDENDE LES VOOR GROEP 8 IN
HET BASISONDERWIJS?

DOCENT Margriet Landkroon

Datum 5-02-2019

STUDENT Dayenne Knol

Studentnummer 3384364

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Deelvraag 1: Wat is de meervoudige intelligentie theorie?.....	3
Introductie.....	3
Acht intelligenties.....	3
Deelvraag 2: Wat zijn de voor- en nadelen van de meervoudige intelligentie theorie?	4
Mythes en feiten	4
Voordelen.....	5
Kritiekpunten.....	5
Het oorspronkelijke doel.....	6
Deelvraag 3: Hoe kan de meervoudige intelligentie theorie in een les toegepast worden?	6
Het creëren van een MI-leeromgeving	6
Intelligentie matchen	7
Intelligentie stretchen	7
Intelligentie vieren	8
Conclusie	8
Literatuurlijst.....	9

Inleiding

Als onderdeel van de opleiding docent beeldende kunst en vormgeving aan het NHL Stenden in Leeuwarden schrijf ik deze literatuurstudie voor het vak vakdidactiek II van jaar 2.

In dit onderzoek ga ik aan de hand van drie deelvragen de hoofdvraag: 'Hoe kan ik de meervoudige intelligentie theorie toepassen in beeldende les voor groep 7/8 in het basisonderwijs?' proberen te beantwoorden.

In de eerste deelvraag leg ik uit wat de meervoudige intelligentie theorie inhoudt, in de tweede deelvraag ga ik in op de voor en nadelen van de meervoudige intelligentie theorie binnen het onderwijs en vervolgens komt in de derde deelvraag naar voren hoe deze theorie in de lespraktijk ingezet zou kunnen worden aan de hand van voorbeelden.

Deelvraag 1: Wat is de meervoudige intelligentie theorie?

Introductie

In (Kagan & Kagan, 2009) wordt verteld dat de theorie van 'Meervoudige Intelligentie' voor het eerst werd beschreven in 1983 door Howard Gardner in zijn boek 'Frames Of Mind' sindsdien wordt het idee dat er zeven of acht specifieke vormen van intelligentie zijn bijna altijd aangeduid als "Howard Gardners theorie".

Het uitgangspunt van het concept van 'Meervoudige Intelligentie' is dat elke leerling talenten heeft die niet te vatten zijn in de simpele constatering intelligent of minder intelligent. In deze theorie is iedere leerling intelligent op verschillende gebieden. Deze verschillende intelligenties bepalen hoe een leerling optimaal leert.

In onze cultuur is er namelijk een bepaald ideaal verspreid: dat van de *intelligente mens*. De precieze aspecten van dat ideaal ontwikkelen zich na verloop van tijd in verschillende omgevingen. Op traditionele scholen is iemand intelligent als hij de spreek- en Engelse taal en wiskunde beheerst. In de afgelopen halve eeuw is ons begrip van het menselijk intellect en de menselijke hersenen fundamenteel veranderd. We weten, bijvoorbeeld, nu pas dat het menselijk brein, weerspiegeld in de structuur van de hersenen, is samengesteld uit vele gescheiden modules of vermogens en zijn erdoor door wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen een verschuiving van behoeften en wensen van culturen over de hele wereld. We staan voor een principiële keuze: ofwel we gaan door met de traditionele opvattingen over intelligentie en hoe deze gemeten moet worden, ofwel we komen met een andere en betere manier om ons een beeld te vormen van het menselijk intellect, dat concludeerden Gardner en Brouwers in 2002.

Acht intelligenties

Ruim tien jaar na het publiceren van de theorie was de originele lijst van zeven intelligenties niet gegroeid. Gardner verklaarde dat er misschien meer intelligenties zouden bestaan waar niet aan is gedacht. Het programma is uitgebreid naar acht intelligenties:

- Verbaal-linguïstische Intelligentie
- Logisch-mathematische Intelligentie
- Visueel-ruimtelijke Intelligentie
- Muzikaal-ritmische Intelligentie
- Lichamelijk-kinetische Intelligentie
- Interpersoonlijke Intelligentie
- Intrapersoonlijke Intelligentie

In (Kagan & Kagan, 2009) wordt er ook nog gesproken over vier aanvullende intelligenties. Deze intelligenties zijn beoordeeld en hebben volgens hen een toegevoegde waarde doordat leerlingen ervan kunnen profiteren om zoveel mogelijk aanvullende manieren om knap te zijn kunnen erkennen en waarderen, echter ga ik in dit onderzoek alleen in op de acht bovengenoemde intelligenties.

Deelvraag 2: Wat zijn de voor- en nadelen van de meervoudige intelligentie theorie?

Mythes en feiten

In (Gardner & Brouwers, 2002) wordt er gesproken over mythes en feiten. Een van deze mythes is dat de MI-theorie niet empirisch is. En een variant op deze mythe beweert weer dat de MI-theorie wel empirisch is, maar is weerlegd.

Een feit die hierbij in het boek wordt genoemd is dat de MI-theorie volledig is gebaseerd op empirische bewijzen en kan worden herzien op grond van empirische bevindingen.

De intelligenties die in 'frames of mind' zijn beschreven, zijn doormiddel van honderden onderzoeken en daarbij zijn feitelijke intelligenties vastgesteld. Deze empirische bevindingen zijn mede door onderzoeken vanuit de hersenwetenschap, de psychologie en antropologie en andere relevante disciplines ondersteund.

Een andere mythe die wordt genoemd is dat het gebruik van de term intelligentie in de MI-theorie en de daarbij horende uitbreiding van psychologische concepten ervoor zorgt dat de term en zijn kenmerkende gevoelswaarde nutteloos maakt.

Ik denk dat dit punt van kritiek zich heeft gevormd doordat er door Gardner niet gesproken werd over intelligentie maar hoe een individu knap is op zijn eigen manier.

Het feit waarmee ze deze tegenbewering ontkrachten in (Gardner & Brouwers, 2002) is dat ze juist de standaarddefinitie van intelligentie willen herzien, omdat zij vinden dat deze term ons ernstig beperkt door een bepaalde vorm van schoolse prestatie te beschouwen als iets wat alomvattend is. Deze term zorgt er tevens voor dat mensen die toevallig niet zo hoog scoren in de traditionele manier van toetsing dit gevolgen kan hebben voor de beeldvorming van deze personen, die vaak negatief blijkt op het gebied van hun vermogens binnen de traditionele scholen.

Voordelen

Het MI-concept helpt in het onderwijs omdat alle verschillende intelligenties worden herkend en de ontwikkeling van deze intelligenties hierbij worden aangemoedigd. Het onderwijs schijnt te verbeteren als het alle functies van intelligenties herkent en aanmoedigt en niet slechts enkele ervan. Wat deze functies zijn zal ik aan de hand van (Kagan & Kagan, 2009) beschrijven. Dit is een manier van het indelen en omschrijven van de functies van intelligenties, waar er dus ook nog andere manieren zijn om deze te omschrijven. Zij gaan ervan uit dat intelligentie meer is dan het vermogen om vraagstukken op te lossen, problemen te genereren en een product of dienst van waarde te produceren. Zij beweren dat intelligenties ons ook in staat stellen om te overleven, waar te nemen en kennis te verwerven over de wereld. Ze stellen ons in staat om vaardigheden aan te leren, vraagstukken op te lossen, te communiceren, te creëren en wijze beslissingen te nemen. Maar niet alle intelligenties dienen alle functies wordt hierbij genoemd. Bijvoorbeeld: muziek maken heeft geen functie bij overleven, maar wel bij creativiteit. Veel intelligenties dienen vele of andere functies. De lichamelijk-kinetische intelligentie helpt ons bijvoorbeeld om te overleven, kennis te verwerven, vraagstukken op te lossen, te communiceren, te creëren en vaardigheden te verwerven.

Het is belangrijk om deze functies te begrijpen omdat de intelligenties dan als leerervaringen voor de leerlingen gecreëerd kunnen worden, waardoor ze deze intelligenties kunnen ontwikkelen en kunnen stimuleren.

Kritiekpunten

In (Kagan & Kagan, 2009) staat dat er een aantal critici beweren dat de theorie “geen empirische basis” heeft en anderen noemen het een “meer literaire dan wetenschappelijke formulering”. Wetenschappers zeggen dat dit komt doordat de theorie nog zo kort bestaat en dat er altijd dit soort tegenstand ontstaat wanneer nieuwe wetenschappelijke inzichten doen twijfelen aan de traditionele aannamen over een belangrijk onderwerp.

De kritiek op deze theorie die wordt genoemd in (Van der Laan, 2018) beweert dat er uit onderzoek is gebleken dat er geen acht verschillende intelligenties zijn, hooguit één of twee. Of dat er een algemene intelligentie of twee soorten intelligentie zijn, met een onderscheid tussen ‘fluid and crystalized’ intelligentie. Waar het bij deze term om gaat is dat er een verschil is tussen kennis die al vaststaat in de hersenen en kennis die veranderd in de loop van de jaren. Een ander punt van kritiek is dat Gardner beweert dat zijn theorie onderbouwd is door neurologisch onderzoek, wat hiervoor in deze studie is benoemd. Maar er blijkt dus geen neurologisch bewijs te zijn dat er aparte hersengebieden overeenkomen met verschillende soorten intelligentie.

In een effect onderzoek waar de NRO (z.d.) naar refereert vertellen ze dat de interpretatie van deze onderzoeken lastig zijn, voornamelijk door ontbrekende vergelijkingsgroepen en statistische maten voor betekenisvolle voor- en nametingen. Ook is er veel onduidelijk over de gemeten resultaten en waarvan deze dan precies een effect zijn.

Het oorspronkelijke doel

In (Van der Laan, 2018) staat geschreven dat de uitwerking van de MI-theorie die veel voorkomt in het onderwijs en de bijbehorende leerstof die daar wordt aangeboden dat deze past bij alle acht intelligenties, waarbij deze ieder dag of week allemaal aan bod komen. Maar dit is niet wat Gardner wilde met zijn theorie. Hij vindt zijn theorie niet geschikt en bruikbaar op deze manier. Het is voor hem een middel en geen doel. De theorie is gevormd als invulling in antwoord op de vraag 'wat wij kinderen willen leren?'. Hij staat voor onderwijs dat zich richt op begrip. Een aantal voorbeelden die hierbij genoemd worden in (Van der Laan, 2018) zijn dat het Gardner niet gaat om het aantal jaartallen dat zij kunnen opnoemen, een stappenplan kunnen uitvoeren, maar dat ieder kind bijvoorbeeld weet wat de Tweede Wereldoorlog is. Waarbij het begrijpen van deze oorzaken en gruwelheden die destijds hebben plaatsgevonden de boventoon aangeven. Waarbij de feitelijke informatie dient als ondersteuning van het begrip. De manier waarop je deze theorie inricht in een les doet Gardner geen uitspraak over omdat deze niet behoort tot zijn theorie, zolang het kind maar laat zien dat hij begrepen heeft waar het om ging.

Deelvraag 3: Hoe kan de meervoudige intelligentie theorie in een les toegepast worden?

Het creëren van een MI-leeromgeving

Door de functies van de meervoudige intelligenties te begrijpen en leerervaringen te ontwerpen die de leerlingen in staat stellen hun intelligenties op nuttige, functionele manieren te gebruiken werk je volgens de natuurlijke manier waarop intelligenties zijn ontstaan.

In de school zou je moeten proberen om een natuurlijke leeromgeving te creëren waarin leerlingen hun verschillende intelligenties gelijktijdig kunnen ontwikkelen op geïntegreerde, betekenisvolle manieren. Net zoals de intelligenties onze mogelijkheid om te helpen functioneren verhogen, het begrijpen, aankunnen, beheersen en waarderen van de wereld. Zoals een school diezelfde stimulerende sfeer zou moeten creëren voor de leerlingen concludeerden (Kagan & Kagan, 2009).

Koks Gesto BV (2007) heeft een brochure gepubliceerd waarin zij ingaan op het praktisch toepassen van MI in het onderwijs. Zij hebben het over drie manieren waarop MI in de klas van worden toegepast:

1. Intelligentie matchen
2. Intelligentie stretchen
3. Intelligentie vieren

Intelligentie matchen

Bij intelligentie matchen gaat het erom dat alle leerlingen een uniek patroon hebben van sterke en zwakke intelligenties. Door rekening te houden met deze eigenschappen en je daar bewust van te zijn met lesgeven krijgen de leerlingen een gelijke kans. In een groep heb je dan een grote diversiteit aan intelligenties.

De leerstof die jij dus als docent aanbiedt moet overeenkomen met de acht verschillende lerende groepen van leerlingen. In Koks Gesto BV (2007) wordt besproken dat dit gerealiseerd kan worden door het inzetten van didactische hulpleermiddelen en verschillende werkplekken waar leerlingen zich bezig kunnen houden met de verschillende intelligenties. Je kunt ook doormiddel van MI werkstukken gebruik maken van de sterke kanten van verschillende leerlingen waarbij je bijvoorbeeld het plannen, voorbereiden, uitvoeren en het presenteren aan bod laat komen.

Intelligentie stretchen

Bij het 'stretchen' van intelligentie spreken (Gardner & Brouwers, 2002) over het stimuleren van de intelligenties. Volgens Koks Gesto BV (2007) is een van de manieren om intelligentie te stretchen als volgt: 'het gebruik maken van een reeks didactische structuren, waarbij duidelijk gelet wordt op de aangeboden leerinhoud'. Het nadeel van deze manier is echter dat het ontwikkelen van een onderwijsprogramma die geschikt is om iedere intelligentie volledig te ontwikkelen, verder gaat dan het onderwijsaanbod dat er nu is.

In Koks Gesto BV (2007) komen de eerder genoemde acht functies uit (Kagan & Kagan, 2009) weer terug waarbij er vermeld wordt dat deze acht functies in feite in iedere les terug te vinden zouden moeten zijn.

De acht functies vormen dus samen:

- Overleven
- Vaardigheden ontwikkelen
- Opmerken van interessante prikkels
- Probleemoplossend werken
- Communiceren over betekenisvolle informatie
- Creëren van iets dat de leerling zelf wil creëren
- Kennen, begrijpen van persoonlijk relevante informatie
- Wijsheid, het nemen van beslissingen waar de leerling trots op is.

Intelligentie vieren

Het vieren van de intelligenties houdt in dat de intelligenties de kans moeten krijgen hun eigen patroon van intelligentie en dat van anderen te begrijpen en te waarderen. De ontwikkeling van de intelligenties hangt dus niet alleen af van het matchen en het stretchen. In Volgens Koks Gesto BV (2007) wordt er uitgelegd dat iedere leerling een uniek stel intelligenties heeft, die de kans moet krijgen hun eigen patroon en dat van anderen te begrijpen en waarderen. Zij spreken van het vieren van uniciteit en diversiteit, het opdoen van kennis ten opzichte van zichzelf en anderen.

Conclusie

Uit dit onderzoek is dus gebleken dat de meervoudige intelligentie theorie een aantal keer zeiden kent. Ik vind het goed dat er aandacht besteed wordt aan de ontwikkeling van verschillende talenten bij leerlingen. Er wordt bij deze theorie niet alleen gekeken naar de intelligentie van een leerling die op de traditionele manier van toetsing beoordeeld wordt. Ik denk dat de zelfkennis en zelfwaardering van talenten bij leerlingen door het gebruik maken van deze theorie bevorderd wordt, waardoor er ook meer succeservaringen gecreëerd worden.

Aan de andere kant is er niet bewezen dat deze theorie daadwerkelijk bevorderend werkt voor de ontwikkeling van leerlingen. Het leer- en ontwikkelingsvermogen van deze theorie kan nog niet goed getest worden bij leerlingen door verschillende factoren die meespelen. Hierdoor blijkt de theorie niet volledig gebaseerd op onderzoek en goede resultaten.

Persoonlijk vind ik dat de meervoudige intelligentie theorie voor een lessenreeks geschikt zou kunnen zijn. Ik denk dat leerlingen het prettig zouden vinden om zichzelf te erkennen, maar het is lastig voor een docent om rekening te houden met de diversiteit aan intelligenties binnen een groep. Daarnaast ben je in het beroepenveld werkzaam op een school die wellicht niet achter deze theorie staat, terwijl het dan wel van belang is voor de leerling om de lijn van structuur uit de lessen te vervolgen in eerdere en verdere leerjaren.

Literatuurlijst

- Gardner, H., & Brouwers, E. (2002). *Soorten intelligentie: meervoudige intelligenties voor de 21ste eeuw*. Amsterdam: Nieuwezijds.
- Kagan, S., & Kagan, M. (2009). *Meervoudige intelligentie: het complete MI boek deel 1*. Middelburg: RPCZ educatieve uitgaven.
- Koks Gesto BV. (2007). Het concretiseren van Coöperatief Leren en Meervoudige Intelligentie [Brochure]. Geraadpleegd op 9 april 2019, van <https://www.leraar24.nl/app/uploads/Concretiseren-van-CL-en-MI.pdf>
- NRO kennisronde. (2017). Welke effecten heeft de inzet van de theorie over meervoudige intelligentie op leerresultaten van leerlingen? Geraadpleegd van <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2017/06/201-antwoord-meervoudige-intelligentie.pdf>
- NRO. (z.d.). Heeft de inzet van de theorie over meervoudige intelligentie invloed op leerresultaten van leerlingen? Geraadpleegd op 5 april 2019, van <https://www.nro.nl/kennisrotondevragenopenerij/meervoudige-intelligentie/>
- Van Aerst, E. (2007). Werken vanuit Meervoudige Intelligentie bij cultuureducatie. Geraadpleegd op 19 maart 2019, van <https://website.thiememeulenhoff.nl/binaries/content/assets/standaardsites/cultuur-inzicht/cultuureducatie-en-mi.pdf>
- Van der Laan, R. (2018, 5 februari). Meervoudige intelligentie: de theorie achter het fenomeen - Tumult. Geraadpleegd op 9 april 2019, van <https://www.tumult.nl/meervoudige-intelligentie-de-theorie-achter-het-fenomeen/>
- Willingham, D. T. (2016, 28 juni). Reframing the Mind - Education Next. Geraadpleegd op 5 april 2019, van <https://www.educationnext.org/reframing-the-mind/>